

ובירושל' כת' ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון (איכה ב:י). באיוב כת' שק
תפרתי עלי גלדי (איוב טו:טו), ובירו' כת' חגרו שקים (איכה שם). באיוב כת'
ועוללתי בעפר קרני (איוב שם), ובירוש' כת' העלו עפר על ראשם (איכה ב:י).
באיוב כת' חנוני חנוני אתם רעי (איוב יט:כא), ובירושל' כת' לא אתן לכם
חנינה (ירמיה טו:יג). באיו' כת' כי יד אלוה נגעה בי (איוב שם כא), ובירוש' כת' כי
לקחה מיד י"י כפלים (ישעיה מ:ב). א"ר יהוש' בר' נחמיה מה אם איוב
שלקה בכפלים נתן לו שכרו בכפלים, אף ירושל' מתנחמת בכפלים, נחמו נחמו
עמי (שם מ:א).

ז] אך לא בעי ישלח יד אם בפידו להן שוע (איוב ל:כד). א"ר אבהו אין הקב"ה
מכה אומה ומושיבה צדו, אלא מביא פיד לזו ומשעשעה בזו, מביא פיד לזו
ומשעשעה בזו. הביא פיד לאשור ושיעשעה במצרים, הטיטבי מנא אמן
= (נחום ג:ח). הביא פיד למצרים ושעשעה באשור, הנה אשור ארז בלבנון
(יחזקאל לא:ג). א"ר יסא מפני מה גלו עשרת השבטים ואחר כך גלה שבט
יהודה ובנימן, כדי שיהו מתנחמים אילו מאילו. לפיכך נחמו נחמו (ישעיה
מ:א).

ח] ואיך תנחמוני הבל ותשובותיכם נשאר מעל (איוב כא:לד). א"ר אבא בר כהנא

פ לאן ח' צ | אם בפידו להן שוען ח' פ |
א"ר אמ' ר' א' צ | 10 צדן | צדי א' פ |
מביא ח' פ | מביא פיד לזו ומשעשעה בזו*
א' צ פ ש (בשניניים) מביא פיד לזו ומשעשעה
בזו מביא פיד לזו ומשעשעה בזו א' | מביא צ
ומביא א' ח' פ | 11 ושיעשעה | ושעשעה א' פ |
החטיבי | ש' החטיבי א' החטיבי צ החטיבי ש
החטיבי פ | מנא | מנא צ | 12 ושעשעה | ושיעשעה
צ | באשור* א' ש פ | לאשור צ במצרים
באשור א' | הנה צ ש | ש' הנה א' ש' הוי
פ | אשור ארז בלבנון | אשור שבט אפי פ | ארז*
א' צ ש | אין א' | 13 א"ר צ ש | אמ' רב א'
ח' פ | יסא | יוסא צ ש | יוסף א' ח' פ |
מפני מה גלו עשרת השבטים | גלו עשרת השבטים
תחלה פ | גלה א' גלו צ ח' פ ש | ובנימן
ובנימן א' צ ח' פ ש | 14 שיהו פ ש |
אילו מאילו | אלו מאלו פ | אלו באלו א' ש | אילו
צ | נחמו נחמו | אמ' נחמו נחמו עמי א' נחמו
נחמו עמי צ פ | 16 א"ר אמ' ר' א' | אבא ח' צ |

1 כת' פ כת' צ כתוב א' | זקני בת ציון
ח' א' צ פ | באיוב* א' צ בא' א' ח' פ |
כת' כתוב א' ח' פ | 3-1 שק תפרתי . . . ראשם
ח' פ | 2 עלי* א' צ על א' | ובירוש' כת'
ובירושלם כתוב א' ובירושלם כת' צ | 3-2 גלדי
. . . קרני גלדי ועוללתי בעפר קרני צ גלדי א'
4 חנוני חנוני א' צ חנוני חנוני פ | רעי רעי כי יד
אלוה נגעה בי צ | ובירושל' כת' פ ובירושלם
כתוב א' ובירושלם כתיב צ | 4-6 לא אתן
לכם חנינה (אשר לא . . .) א' כי לכם
חנינה צ לא אתן להם חנינה פ | 6 באיו'
כת' פ באיוב כתוב א' ח' צ | 6-6 באיו'
כת' . . . כפלים ח' צ | 6 כפלים | כפלים בכל
חטאתיה א' | א"ר אמ' ר' א' צ | יהוש' בר'
יהושע בר' א' פ יהושע בר צ | מה ומה
פ | 7 שלקה | שחטא א' פ | נתן ניתן א' צ |
שכרו | שכר א' צ | בכפלים | כפלים פ |
אף וכן א' | ירושל' | ירושלם א' פ | ירושלם
צ | נחמו צ ש' נחמו א' הוי נחמו פ |

ה"ר יהוש' - יל"ש ירמיה טס. פ"ר חכמי יא, (קנו-); יל"ש חיוז תחקית;
עיינ פק"ר נחמו ח, (קמח-)

7 ש כ ר ו כ פ ל י מ - כ מ ש"כ איוב מבי'. 10 צ ד ו - שוממה. 11 ו ש י ע ש ע ה ב מ צ ר י מ -
נחם את אשור בזה שנים מצרים הלכה בגולה.

ההוא

דבריהם צריכין מירוק. ורבנין אמרין דבריהם סותרין זה את זה. א' הקב"ה לנביאי', לכו ונחמו את ירושלם. הלך הושע לנחמה. אמ' לה הקב"ה שלחני אצלך לנחמך. אמרה לו מה בידך, א' לה אהיה כטל לישראל (הושע יד:ו). אמרה אתמול אמרת לי, הכה אפרים שרשם יבש פרי בל יעשון (שם ט:טו), ועכשיו את או' כן, לאיוז נאמין, לראשונה לשנייה. הלך יואל לנחמה, א' לה הקב"ה שלחני אצלך לנחמך, א' לו מה בידך, אמ' לה והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה חלב וג' (יואל ד:יח), אמרה לו אתמול אמרת לי, הקיצו שיכורים ובכו והלילו כל שתי יין על עסיס כי נכרת מפיכם (שם א:ה), ועכשיו את' או' כך, לאיוז נאמין, לראשונה לשנייה. הלך עמוס לנחמה, אמ' לה הק' שלחני אצלך לנחמך, אמרה לו מה בידך, אמ' לה ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת (עמוס ט:יא), אמרה לו אתמול אמרת לי, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל (שם ה:ב), ועכשיו את' או' כך, לאיוז נאמין, לראשונה לשנייה. הלך מיכה לנחמה, אמ' לה הקב"ה שלחני אצלך לנחמך, אמרה לו מה בידך,

יטפו ההרים עסיס אמרה לו ומה בידך אמ' לה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס פ | 6 אמ' לה | א' ל צ ח' א' | 7 עסיס . . . ג' עסיס וגו' צ | עסיס א' | אמרה לו | פ | אומ' לו א' | א' ל צ | אתמול אמרת לי | צ | אמש אמרת א' | אתמול אמרת פ | 8 שיכורים | שכורים א' | 9-8 ובכו והלילו . . . או' כך | ח' א' | 8 והלילו | הלילו צ | פ | שתי שותי צ | פ | על עסיס . . . מפיכם | ח' פ | מפיכם* צ | מפניהם א' | 9 ועכשיו את או' | ועכשיו אתה אומר לי צ | ועכשיו את אומ' פ | כך כן צ | פ | לאיוז נאמין לראשונה לשנייה | לאיוז . . . או לשנייה צ | פ | איזה מהם נאמין א' | הלך ילך א' | 9-10 אמ' . . . לנחמך | ח' א' פ | 10 אמרה לו | פ | אומרת לו א' | א' ל צ | אמ' לה | א' ל צ | ח' א' | 11 סוכת | סכת א' | אמרה לו אתמול אמרת לי | א' ל . . . צ | . . . אמרת לנו | פ | אומ' לו אמש אמרת א' | לא | ולא א' צ | פ | 12 קום בתולת . . . לשנייה | . . . את אומר לי . . . או לשנייה | צ | . . . או לשנייה | פ | קום אי זה מה נקבל א' | לאיוז* א' צ | פ | לאיוז א' | 13 הלך | ילך א' | אמ' לה הקב"ה שלחני אצלך לנחמך | א' ל . . . לנחמך | צ | אמ' לה הקב"ה שלחני לנחמך | פ | ח' א' | אמרה לו | פ | אמרת לו א' | א' ל צ | מה | מה פ

1 צריכין | צריכים א' צ | מירוק | מרוק א' | ורבנין אמרין | ורבנן אמרי א' פ | ורבנין אמרי צ | דבריהם | ואיך תנחמוני הבל דבריהם א' | זה את זה* א' צ | דבריהם פ | ח' א' | א' | לעתיד אומ' א' | אמר צ פ | 2 לנביאי' | לנביאים א' פ | לכו ונחמו | צ | לכו נחמו פ | לנחם א' | הלך | ילך א' | אמ' לה | פ | אומר לה א' | א' ל צ | שלחני | שלחתי צ | 2-3 אצלך לנחמך | אצלך לנחמך צ | פ | לנחמך א' | 3 אמרה | אומרת א' | א' לה | א' ל צ | אמ' לה | ח' א' | 4-3 אמרה אתמול . . . לשנייה | א' צ | (בשניים) | אמרה לו אתמול אמרת לכן יהיו כענן בקר וכטל משכים הולך ועכשיו אתה אומר כן לאיוז נאמין לראשונה או לשנייה פ | 3-4 אמרה אתמול אמרת לי | אמר לו אתמול . . .) צ | אומרת לו אתה אמרת א' | 4 הכה | הוכה צ | שרשם | שורשם צ | יעשון | יעשון גס כי ילדון והמתי מחמדי בטנם צ | 4-5 ועכשיו את או' כן לאיוז נאמין לראשונה לשנייה | . . . אתה אומר לי . . . או לשנייה | צ | והיום אתה אומ' לי אהיה כטל אי זה מהם נקבל א' | 5 הלך | ילך א' | א' לה | א' ל צ | אמ' לה | ח' א' | 6-5 הקב"ה שלחני אצלך לנחמך | ח' א' | 6 א' לו | אומ' לו א' א' ל צ | אמ' לה | פ | מה | ומה פ | 7-6 אמ' לה . . . עסיס | א' צ | (בשניים) | אמ' לה ביום ההוא

1 מירוק - פס"ר צכה תצכה, (קלח); יל"ט יסעיה תמוג; מדרש הגדול ויחי עמי תחפ; ערוגת הצסס ח"א עמי 303. 5 יואל - פס"ר, יל"ט יסעיה, מדרש הגדול, ערוגת הצסס ח"ל.

1 מירוק - ציחצוח, בירור.

אמ' לה מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע (מיכה ו:יח), אמרה לו אתמול אמרת לי, בפשע יעקב כל זאת ובחטאות בית ישראל (שם א:ה), ועכשיו את' או' כך, לאיזו נאמין, לראשונה או לשנייה. הלך נחום לנחמה אמ' לה הקב"ה שלחני אצליך לנחמך, אמרה לו ומה בידך, א' לה כי לא יוסיף לעבור בך עוד בליעל כלה נכרת (נחום ב:א), אמרה לו אתמול אמרת לי, ממך יצא חושב על י"י רעה יועץ בליעל (שם א:יא), ועכשיו את' או' לי כך, לאיזו נאמין, לראשונה או לשנייה. הלך חבקוק לנחמה אמ' לה הקב"ה שלחני אצליך לנחמך, אמרה לו מה בידך, אמ' לה יצאת לישע עמך לישע את משיחך (חבקוק ג:י), אמרה לו אתמול אמרת לי, עד אנה י"י שיוועתי ולא תשמע אזעק אליך חמס וג' (שם א:ב), ועכשיו את' או' לי כך, לאיזו נאמין לראשונה או לשנייה. הלך צפנייה לנחמה, אמ' לה הקב"ה שלחני אצליך לנחמך, אמרה לו ומה בידך, אמ' לה והיה בעת ההיא אחפש את ירושלם בנירות (צפניה א:יב), אמרה לו אתמול אמרת לי, יום חשך ואפלה יום ענן וערפל (שם טו), ועכשיו את' או' כך, לאיזו נאמין, לראשונה או לשנייה. הלך חגי לנחמה, אמרה לו ומה בידך, א' לה עוד הזרע במגורה והגפן והתאינה והרימון ועץ הזית לא נשא מן היום הזה אברך (חגי ב:יט), אמרה לו אתמול אמרת לי, זרעתם הרבה והבא מעט וג' (שם א:ו), ועכשיו את' או' לי

אוצר החכמה

(... חמס ולא תושיע ועכשיו את' אומר כך...)
צ (תשמע ועכשיו אתה אומ' כן... לשנייה) פ
חמסע איזה נאמין א' | פ חמסע* א' צ פ חמסע
א | 11 צפנייה לנחמה (צפניה...) צ פ צפניה
א' | אמ' לה הקב"ה שלחני אצליך לנחמך
(א'... אצליך לנחמך) צ (... שלחני לנחמך)
פ ח' א' | אמרה לו אומ' לו א' א' צ
אמ' לו פ | ומה מה א' צ | 12 אמ' לה והיה
(א'...) צ אמ' לה פ אמ' לו א' | בנירות
בנרות א' צ פ | 13-12 אמרה לו אתמול אמרת
לין (א'...) צ (... אמרת) פ אומ'
לו אמש אמרת א' | 14-13 ואפלה יום ענן וערפל
ועכשיו את' או' כך לאיזו נאמין לראשונה או לשנייה
(... את' אומר לי כך...) צ (... את' אומר)
כן (...) פ ואפלה איזה מהן נאמין א' | 14 הלך
חגי לנחמה | ילך חגי א' | 15-14 אמ' לה הקב"ה
שלחני אצליך לנחמך (א'...) צ (... אצליך לנחמך) צ
(... הק' שלחני לנחמך) פ ח' א' | 16 אמרה לו
פ אומ' לו א' א' צ | ומה מה א' צ | א' לה
עוד א' א' העוד צ אמ' לה העוד פ העוד א' |
275-16-276-1 במגורה והגפן... לשנייה צ פ
(בשניונים) במגורה אמש אמרת פנה אל הרבה והנה
מעט איזה מהן נאמין א' | 16 והרימון... אברך
ח' פ | 17-16 אמרה לו א' צ | 17 וג' אכול
ואין לשבעה שנה ואין לשכרה לבוש ואין לחום לו
צ

1 אמ' לה ח' א' צ | מי אל | מי צ | פשע | פשע
לשארית נחלתו צ | 2-1 אמרה לו אתמול אמרת לי
(א'...) צ (... אמרת לנו) פ אמש אמרת א' |
2-3 יעקב כל... לשנייה (... אומר לי כן...) צ
יעקב כל זאת ועכשיו... פ יעקב איזו מהן נאמין
א' | 3 לאיזו* פ לאיזה א' צ | הלך | ילך א' |
4-3 אמ' לה הקב"ה שלחני אצליך לנחמך (א'...) צ
צ (... שלחני לנחמך) פ ח' א' | 4 אמרה לו
ומה בידך א' לה פ א' א' מה בידך א' צ אומ' לו
מה בידך א' | לעבור פ לעבר א' לבא צ |
6 עוד* א' צ ח' א' פ | בליעל כלה נכרת* א'
בליעל כל נכרת א' ערל וטמא צ בליעל פ | אמרה
לו אתמול אמרת לי (א'...) צ (... אמרת
לנו פ אומ' לו אמש אמרת א' | 6 יועץ בליעל
ח' פ | 7-6 ועכשיו... או לשנייה (... אומר
לי כן...) צ (... אתה אומ' כן...) פ איזה
מהן נאמין א' | 7 הלך | ילך א' | 8-7 אמ' לה
הקב"ה שלחני אצליך לנחמך (א'...) צ (... אצליך
לנחמה) צ (... שלחני לנחמך) פ ח' א' |
8 אמ' לה ח' א' צ | 9 אמרה לו אומ' פ אומ'
לו א' א' צ | 9-8 עמך לישע את משיחך
אמרה לו אתמול אמרת לי* (... אמרת לי)
א (... אמר' ליה...) צ עמך אמרה
לו אתמול אמרת פ עמך אומ' לו אמש
אמרת א' | 9 אנה | אנה צ פ | שיוועתי שועתי
א, שיוועתי צ פ | 10-9 תשמע... לשנייה

כך, לאיזו נאמין לראשונה לשנייה. הלך זכריה לנחמה, אמ' לה הקב"ה שלחני
 אצליך לנחמך, אמרה לו ומה בידך, אמ' לה וקצף גדול אני קוצף על הגוים
 השאננים ^{זכריה א:טו}, אמרה לו אתמול אמרת לי, קצף י"י על אבותיכם קצף
^{שם א:ב}, ועכשיו את' או' לי כך, לאיזו נאמין, לראשונה או לשנייה. הלך
 מלאכי לנחמה, אמ' לה הקב"ה שלחני אצליך לנחמך, אמרה לו ומה בידך,
 אמ' לה ואשרו אתכם כל הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ ^{מלאכי ג:יב},
 אמרה לו אתמול אמרת לי, אין לי חפץ בכם אמ' י"י צבאות ^{שם א:י}, ועכשיו
 את' או' כך, לאיזו נאמין לראשונה או לשנייה. הלכו להם הנביאים אצל הקב"ה,
 ואמרו לו, רבון העולמים לא קיבלה עליה ירושלים להיתנחם, אמ' להם הק'
 אני ואתם נלך ונינחמנה, הוי נחמו נחמו עמי ^{ישעיה מ:א}, נחמוה נחמוה עמי,
 נחמוה עליונים נחמוה תחתונים, נחמוה חיים נחמוה מתים, נחמוה בעולם הזה
 נחמוה בעול' הבא, נחמוה על עשרת השבטים, נחמוה על שבט יהודה ובנימן,
 הוי נחמו נחמו עמי ^{שם}, נחמוני נחמוני עימי.

ט] ר' אבין אמ' תרתיי. ר' אבין א' למלך שהיה לו פלטין ונכנסו שונאים
 לתוכו ושרפו אותו, מי צריך להתנחם פלטין או בעל פלטין, לא בעל פלטין.

1 לאיזו לאיזה צ | לשנייה או לשנייה צ פ |
 2-הלך זכריה . . . אמ' לה צ פ (בשניים)
 זכריה אמ' א | 2 אצליך לנחמך אצליך לנחמך
 צ | לנחמך פ | אמרה לו א' צ | אמ' לה
 א' צ | גדול ח' א | 3 השאננים א | השאננים
 אשר אני קצפתי והמה עזרו לי לרעה צ השאננים
 פ (בשולי הגליון כתוב וקצף גדול אני קוצף על
 הגוים השאננים אמ' לו אתמו' אמ' קצף ה' על
 אבותיכם קצף ועכשיו אתה אומ' כן לאיזו נאמין
 לראשונה או לשנייה הלך מלאכי לנחמה אמ' לה
 הק' שלחני לנחמך אמ' לו ומה בידך אמ' לה |
 אמרה לו אתמול אמרת לי (וא' . . .) צ אומ'
 לו אמש אמרת א | אמר' לו אתמו' אמ' פ |
 4 ועכשיו את' או' לי כך לאיזו נאמין לראשונה או
 לשנייה (ועכשיו את' אומר לי כן . . .) צ (ועכשיו
 אתה אומ' כן . . .) פ | אי זה מהן נאמין א |
 4-הלך מלאכי לנחמה ילך מלאכי א | 6 אמ'
 לה הקב"ה שלחני אצליך לנחמך א' לה ה'ה
 שלחני אצליך לנחמך צ אמ' לה הק' שלחני לנחמך
 פ ח' א | אמרה לו אומ' לו א | אמר ליה
 צ | ומה מה א | צ | 6 אמ' לה ואשרו פ אמר
 ליה ואשרו צ ואשרו א | כי תהיו אתם ארץ
 חפץ א | כי תהיו בארץ צ ח' פ | 7 אמרה
 לו אתמול אמרת לי (וא' . . .) צ (. . . אמרת)
 פ אומ' לו אמש אמרת א | 7-8 בכם אמ'

ה' צבאות ועכשיו את' או' כך לאיזו נאמין לראשונה
 או לשנייה (. . . ועכשיו את' אומר לי כן . . .)
 צ ועכשיו אתה או' כן לאיזו פ בכם א |
 8-9 הלכו . . . להיתנחם הלכו להן נביאים אצל
 הקב"ה ואמרו לו רבנו של עולם לא קבלה עליה
 ירושלים להתנחם צ חזרים אצל הקב"ה כלם
 'אומ' אינה מקבלת ממנו א | הלכו אצלה כל
 הנביאי' לנחמה וחזרו בתשובתם אצל הק' פ |
 9-10 אמ' להם הק' אני ואתם נלך (אמר ליה
 הקב"ה . . .) צ אומר להם נלך אני ואתם א | פ |
 10 ונינחמנה ונינחמנה צ ונינחמנה פ לנחמה הה'ר
 א | הוי' הה'ר א | נחמוה נחמוה עמי נחמוה עמי
 צ פ יאמר אלהיכם א | 12 בעול' הבא לעו' הבא
 פ | נחמוה נחמו' פ | נחמוה נחמו' פ | 13-14 הוי
 נחמו . . . ר' אבין א' הוי נחמו נחמו עמי ר' ראובן
 אמר תרתיי ר' אבין אמר חודר ר' ראובן אמר תרתי
 צ הוי נחמו נחמו עמי נחמוני נחמוני עמי ר' אבין אמר
 משל פ משל א | 14 ר' אבין אמ' *ראובן אמ' א |
 14-15 למלך שהיה . . . ושרפו אתו (. . . ושרפוהו)
 צ למלך שהיה לו פלטין ונכנסו אויבים לתוכו
 ושרפום פ לפלטין שנשרף א | 15 מין למי פ |
 276-277-1-להתנחם פלטין . . . ביתי הוא דכת'
 (. . . הפלטין כך הקב"ה אמר . . .) צ לנחם
 לפלטין או לבעל הפלטין כך אמ' הק' בית המקדש
 ביתי הוא שנ' פ לנחם לא בעל הפלטין שנ' א |

11 עליונים - יל"ש יסעיה תמה; מדרש הגדול, ערוגת הצסס סכ"ל.